

PETE JÓZSEF:

Van-e élet(pálya) a Lajosban?¹ Helyzetjelentés az életpályamodellről iskolánkban

In: In: Dr Ulrichné Novacsek Krisztina – Czene Miklós – Antal Emília (szerk.): A Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma Évkönyve a 2015/2016-os tanévről. 344 p. Pécs: Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma, 2016. pp. 102-106.

Ha röviden akarunk válaszolni a kérdésre, akkor azt mondhatjuk: igen, van, hiszen 2013. szeptember 1-től iskolánkban is beindult a pedagógus életpályamodell és az ehhez kapcsolódó értékelési rendszer. A modell ugyanis több szintű, több elemű értékelési rendszert foglal magában (1. ábra).

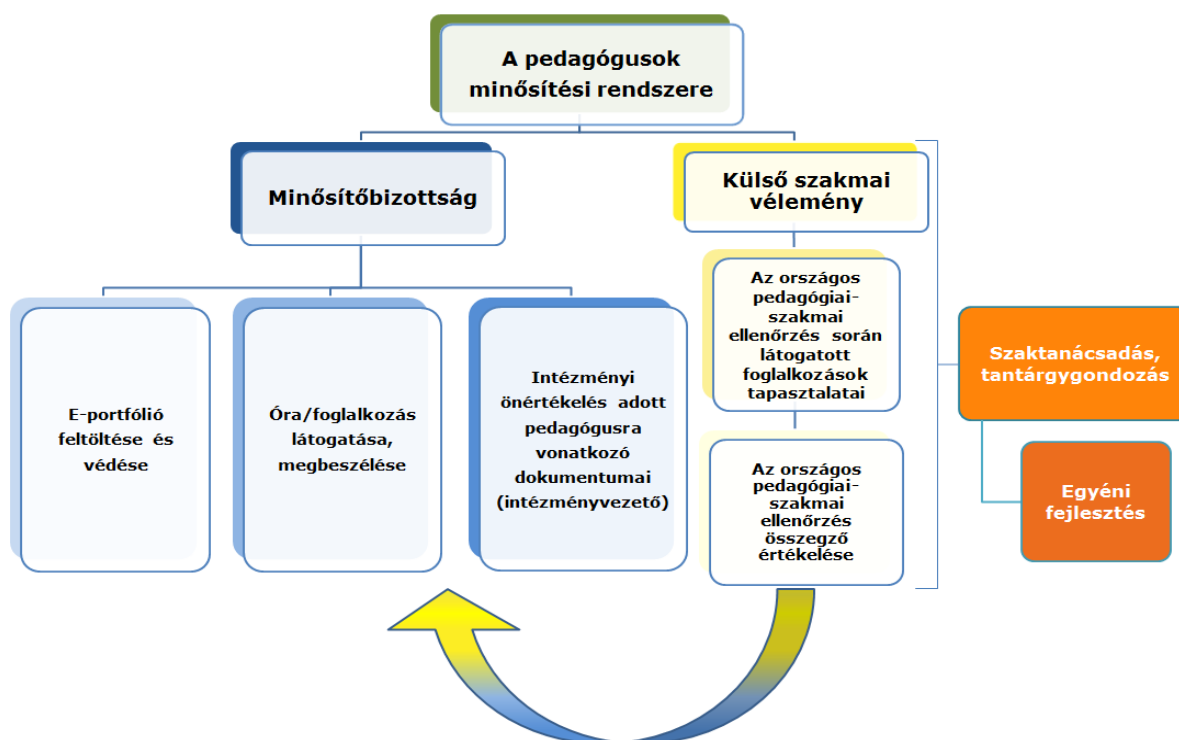
1. ábra: A pedagógus értékelési rendszer elemei

Az értékelési rendszer elemei (önértékelés, tanfelügyelet, minősítés) megközelítőleg egységes szempontrendszer alapján értékelik, minősítik a pedagógust, valamint a vezetőt és az intézményt is. Az értékelés kulcselemi az ún. kompetenciák (2. ábra), melyek meglétét, fejlettségét különböző eszközökkel, módszerekkel vizsgálják a pedagógusok, szakértők. A vizsgálat, értékelés sarkalatos pontja a pedagógus életpálya fokozataiban való előrehaladást lehetővé tevő minősítés, melynek során – elméletileg – mintegy összegződnek a pedagógusról addig szerzett tapasztalatok, ismeretek (3. ábra).

¹ A dolgozat alapját a IV. *Autonómia és Felelősség – Tanulásközpontú pedagógia konferencia, a pedagógusképzés reformjának folytatása* (Pécs, 2016. május 4-5.) c. neveléstudományi konferencián elhangzott előadás adaptált anyaga képezi. (Megjelenés alatt)

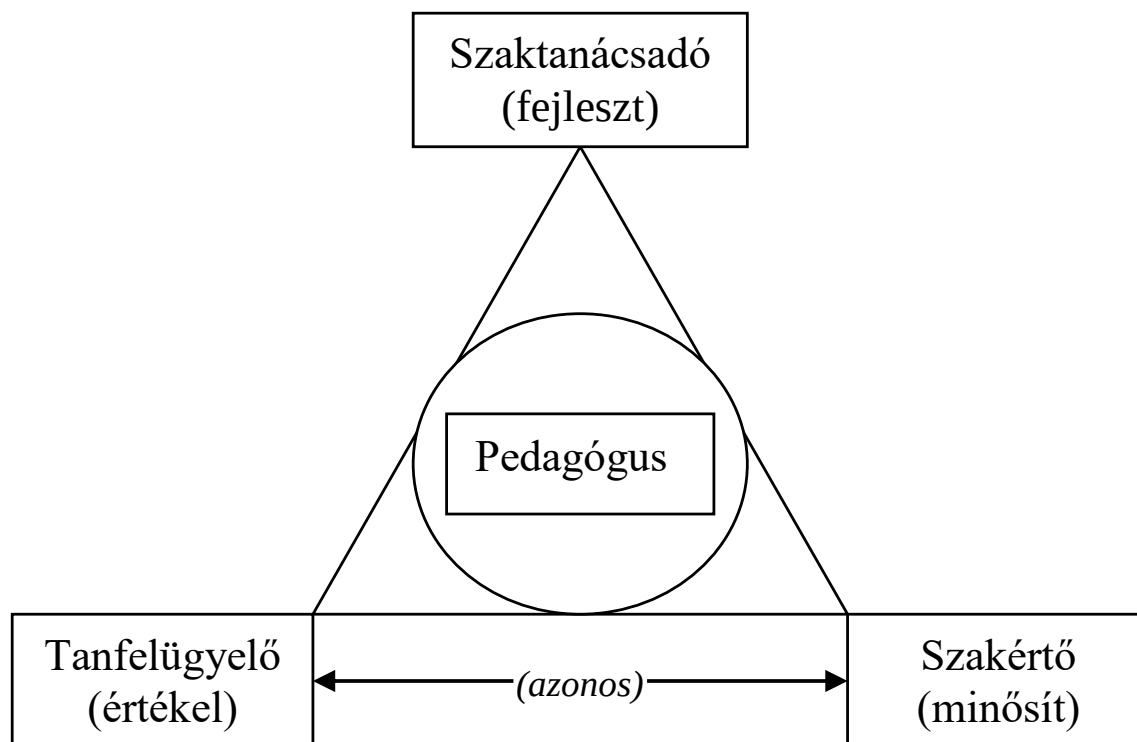
Kompetencia	Gyak.	Ped1	Ped2	Mped.	Kutatót.
1. Szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás					
2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése					
3. A tanulás támogatása					
4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése					
5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése					
6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése					
7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás					
8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért					

2. ábra: A kompetenciák a különböző pedagógus fokozatokban

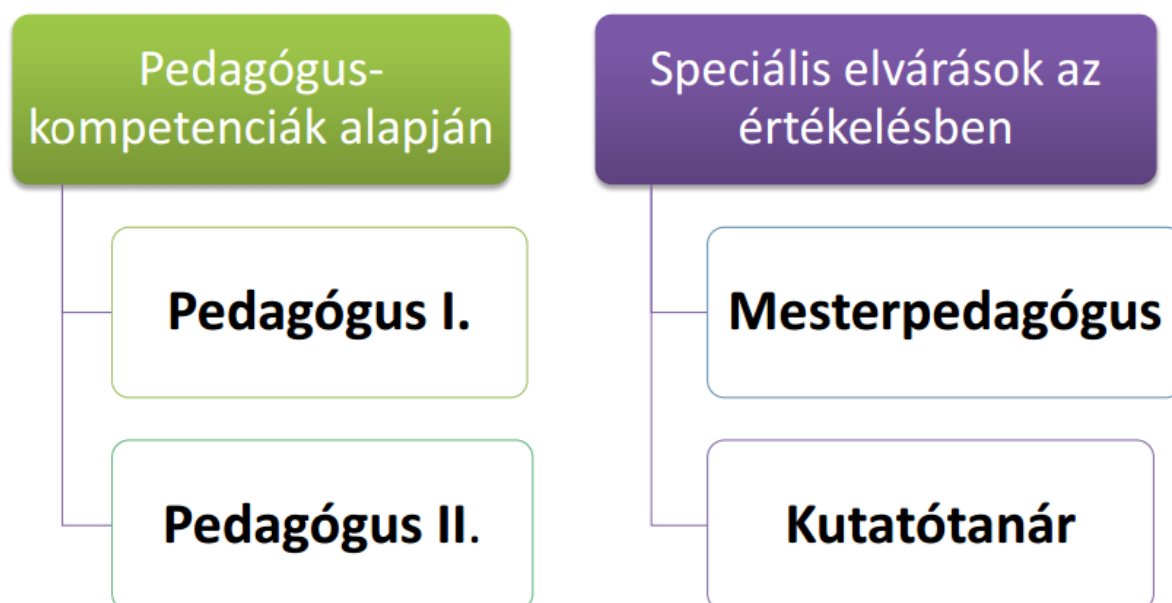
3. ábra: A pedagógusok minősítési rendszere

E meglehetősen koherensnek álmódott rendszerben a szereplők – egymás munkájára építve – összehangoltan támogatják a pedagógust szakmai munkája, életpályája során az előrehaladásban, fejlődésben (4. ábra).

4. ábra: a pedagógus értékelési rendszer szereplői

Az életpálya bizonyos elemei, fokozatai „kötelezőek,” (Pedagógus I., Pedagógus II), mások a pedagógus ambíciójától függően – bizonyos feltételek megléte esetén – szabadon választhatók, megcélózhatók (Mestertanár, Kutatópedagógus). Ettől függően a megkívánt kompetenciák, elvárások eltérőek (5. ábra).

5. ábra: A minősítés szempontjai, követelményei a különböző fokozatokon

Iskolánkban 15 kolléga esett át különböző értékelési, minősítési eljárás(ok)on – valamennyien magasan az előírt szint felett teljesítettek (1. táblázat).

1. táblázat: Minősítési, értékelési eljárásokon átesett kollégák intézményünkben

Név	Pedagógus I.	Ideiglenes pedagógus II.	Pedagógus II.	Mesterpedagógus	Kutatótanár	Önértékelés	Tanfelügyelet
Bodáné Gálosi Márta		2014		2014			
Borbély-Bartis János			2015				
Dobosi László		2014	2016				
Dömény Anita	2016						
Farkasné Boeskor Anikó		2014		2014		2016	2016
Horváthné Bakos Andrea			2015				
Huszár Ferenc			2016				
Jéhn János			2016				
Meszéna Tamás		2014					
Mikuli Jánosné		2014	2016				
Mostbacher Éva			2015				
Nyisztor Zsolt			2016				
Pámer László			2016				
Pete József		2014		2014	2015		
Pukli Tamás		2014	2016				

A kollégák felkészülését igen sok kiadvány „segítette” (2. táblázat).

2. táblázat: A pedagógusok minősítési, értékelési rendszerét támogató, intézményünkre vonatkoztatható kiadványok - Válogatás

I. Fontosabb jogszabályok				
2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről				
326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról				
8/2013. (I. 30.) EMMI-rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről				
II. Segédanyagok				
	1. kiadás	2. kiadás	3. kiadás	Kivonat
Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez	2013.11.19			
Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez. Terület- és szakspecifikus kiegészítő anyagok		2014.03.13		2014.03.13
Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez			2016.04.12	2016.04.12
Mentorok tevékenységének támogatása. Segédanyag a köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusgyakornokok mentorainak	2016.01.29			
Útmutató a kutatótanári fokozat minősítési eljárásához – 1. verzió	2015.03.27			
Országos tanfelügyelet. Kézikönyv gimnáziumok számára	2014.03.13	2015.10.05	2016.01.25	
Önértékelési kézikönyv gimnáziumok számára	2015.10.05	2016.01.25		
Önértékelési kézikönyv kollégiumok számára	2015.10.05	2016.01.25		

A felkészüléshez, ráhangolódáshoz segítséget nyújtottak továbbá a szaktanácsadói látogatások is. Eddig Andrásfalvy Péter, Kósa Anna, Papp Éva, Papp Tamás, Futó Éva és Varga Tamásné Haraszi Krisztina kollégákat látogatták meg tantárgygondozó szaktanácsadók.

Az eddigi tapasztalatok alapján vállalkozhatunk a rendszer – szubjektív – értékelésére.

Mindenképpen megállapítható az alapelvek bizonyos mértékű, közel egyöntetű elfogadottsága. Ez egyrészt az anyagi ösztönzők szerepének, másrészt a pedagógiai munka mérése, értékelése, szakmai támogatása szükségességének, igényének bizonyos szintű elismerését jelenti.

Az egyes eljárások erősíthetik a pedagógusok reflektív szemléletét, melyhez a „külső szem” megjelenése új szempontokat adhat. Szakmai továbbfejlődési lehetőségeket világíthat meg. Az ellenőrzések, értékelések egyik leglényegesebb sajátága, hogy valódi szakmai (és nem törvényességi) ellenőrzés, mely a „mit tanítsak?” helyett a „hogyan tanítsam” kérdését helyezi előtérbe. Mindezek során konkrét ötletek, gyakorlatok leshetők el egymástól.

Az eljárások során a pedagógus átfogóan be tudja mutatni teljes tevékenységét. Ugyanakkor ezáltal visszajelzést kap egy-egy életpálya-szakasról. Egyben az eljárások emelik a szakma presztízsét: Láthatóvá teszi milyen és mennyi munkát kell végezni, milyen sok és sokféle elvárásnak kell megfelelni a pedagógusnak

Megjegyzendő azonban, hogy a rendszer számos hiányossággal, gyengeséggel is rendelkezik. Mindezek közül a legfájsúlyosabb, minden érintett által joggal nehezményezett a már-már irreálisan magasra növekvő munkaterhelés, a túlburjánzó bürokrácia, az eljárásrendi szabályoknak való rigorózus megfelelés, megfeleltetés. Nem egyértelműen elfogadott, alátámasztott a rendszer elemei – főleg az önértékelés és minősítés, önértékelés és tanfelügyelet – közti kapcsolat. Vitatható a külső és belső elvárások rendszere, az indikátorok érvényessége. Komoly vitákat gerjeszt a minősítés feltétel- és eszközrendszere, bevezetésének körülményei

Mindezek alapján a rendszer elfogadottságának, hatékonyságának növelése érdekében a pedagógustársadalom további érzékenyítése. A folyamatos módosítások, korrekciók miatt a rendszerszabályozás áttekinthetőségének, következetességének javítása – a szereplők, aktorok érdekeinek, igényeinek szem előtt tartása mellett. Ide sorolható – többek között – a tapasztalt kollégák nagyobb megbecsülése, a közvetlen, személyes kapcsolattartás az OH, a szakértők és az intézmények, pedagógusok között, egyáltalán: a rendszer „emberarcúbbá”, iskolászerűbbé tétele, pl. a látogatási időpontok ésszerűsítése révén. Elengedhetetlennek látszik a követelmények, értékelések és teljesítmények harmonizálása – a minősítések validitásának és reliabilitásának növelése, eszközök, eljárások fejlesztése, a fordított bevezetésből adódó problémák kiküszöbölése, a bürokratikus terhek ésszerűtlen növekedésének megelőzése, az informatikai felületek egyszerűsítése.

Mindezen – hangsúlyozottan szubjektív – meglátások alapján feltételezhető, hogy a rendszer tovább finomítható, finomítandó.